

שוויון ערך האדם בטבע ובחווה, ד-ו

מסר מרכזי:

החניכים ילמדו על אקולוגיה- המערכת בה הטבע כולו תלוי אחד בשני ובעצם לכל דבר בטבע יש ערך דומה ויישמו תפיסה זו דרך הסתכלות על החווה כמקום בו לכל דבר, יצור ומערכת יש השפעה וערך שווה להצלחת החווה.

החניכים יחשבו על ההשפעה שיש להם בעולם ועל הערך השווה שלהם בקבוצה, בחווה ובחברה ומתוך כך- הערך השווה שיש גם לאנשים אחרים שאולי לא ראינו את הערך שלהם במבט הראשוני. החניכים יזהו מקומות בחברה בהם לאנשים בעלי ערך שווה מתייחסים כ "פחות" ומתוך תחושת המשמעות שניתנה להם יבחרו לצאת לפעולה נגד אחת מהעוולות האלו בחווה\ ביישוב או בחברה.

דגשים למדריך:

- שימו לב להכנה מוקדמת של העזרים כמפורט מטה- ולתכנן מראש את האופציות שאנו בוחרים לכל קבוצה. יש הרבה אפשרויות בחירה בכל חלק וחשוב להתאים את הפעילות לצרכי הקבוצה ולצרכי החווה.
- הקפידו לעבור על נהלי בטיחות בתחילת הפעולה.
- שימו לב לתחושת המשמעות והערך העצמי של חניכים! זכרו לסכם באופן שנותן מוטיבציה ומשמעות לחניך, ופתחו דלת לשיחה עם מי שרוצה על המשמעות שלהם (גם אם זה פשוט להראות להם שיש להם משמעות עבורם ועבור החווה)
- עזרו לחניכים מראש במחשבה בעצמכם על עוולות שניתן להתייחס אליהן כבר כאן במסגרת הקבוצה\ החווה או השכונה בצורה שתוכל לתת לחניכים ממשות פיזית להשפעה שהם יכולים לייצר על העולם!

מרחב בטוח:

- לשים לב לרגישות בבחירת העוולה לתיקון- חניכים בעלי משפחה שהיא חלק מאותה אוכלוסיה. יכול לתת הרבה ולהיות פלטפורמה מדהימה לשיתוף, אבל נצטרך להפגין רגישות ועדינות וגם תשומת לב רבה ליחס החניכים האחרים בקבוצה.

מילים מרכזיות: ללמוד, לגלות, להשוות, להתאים, לקחת חלק, להשפיע.

מהלך:

משחק פתיחה-משחקי חורף מותאמים לרמת האנרגיה של הקבוצה (15 דק)

אופציה א'- דומה ושונה

נבקש מהחניכים להסתובב בחדר ונסביר להם שבכל פעם שנמחא כף הם יצטרכו להסתדר מהר בזוגות, לעמוד מול האדם שמולם ולמצוא ביחד באמצעות שיחה שני דברים- במה אנחנו דומים ובמה אנחנו שונים. לאחר שכולם מצאו, נזמין זוג או שניים לספר במה הם דומים ובמה הם שונים ונמשיך לסבב או שניים נוספים.

אופציה ב'- אתגר אותי

כל אחד עולה ומציג יכולת מיוחדת שלו (שפגט, לא למצמץ, קופץ גבוה וכו') ומזמין מישהו שהוא בוחר שעוד לא היה בתפקיד "המאותגר" להתחרות איתו בזה. נזמין את כל החניכים שירצו להציג את היכולת המיוחדת שלהם בתורם ולהראות שהם הכי טובים בה. אחרי כל ניצחון אפשר להכין כתר לכל חניך על פי היכולת המיוחדת שלו (מלך הקפיצות על רגל אחת, מלכת השפגט וכו') מומלץ להכין כמה אפשרויות מראש (גמישות, חוזק, שירה וכו..). אופציה ג'- הרוח נושבת

גוף הפעולה

חלק א'- מה הכי שווה בחווה? (25 דק)

1. החניכים יתחלקו לשלוש וכל שלשה תנסה למצוא את הדבר ש "שווה" הכי הרבה להצלחת החווה
 - אפשר לאתגר אותם להביא את הדבר *למצוא דרך להביא מים ושמש
 - אפשר להגיד להם לרשום או לחשוב
 - (אפשר להגדיר גם כ "הכי חשוב" אבל כל תשובה היא נכונה) - (יכול להיות שחסות נראות הכי יפה על פלייארים ובזכות זה יש אנשים שיטפלו בחווה ואפשר גם להגיד שבלי שמש\מים הצמחים יתקשו מאד לגדול. לתת לחניכים לחשוב כמה שיותר רחב)
 2. כל שלשה תציג את הדבר שבחרה בפרסומת שאמורה לגרום לכולם להסכים איתם שזה באמת הדבר הכי שווה בחווה-
 - *בסוף כל הצגה נתן לחניכים לבצע דיון ולשאול את המציגים שאלות "מתקילות". (חשוב שגם המדריכה תוסיף שאלות שיגרמו לערעור) ואז הקבוצה תמקם את הדבר שהוצג על גרף עם כל הדברים לפי סדר החשיבות שלהם לחווה (כמה הם שווים)
 3. נעבור ביחד על הדירוג הסופי של הקבוצה ונאתגר אותם (יש לבחור את השאלות המתאימות)-
 - *תוך כדי לחניכים מותר לשנות את הסדר שבו הם שמים דברים
 - למה כל דבר נמצא במקום שלו?
 - דבר X באמת שווה לנו יותר מדבר Y?
 - עדיין הייתם באים לפה אם לא היה X?
 - מה לגביכם? אם לא היה אתכם אז לי לא היה תפקיד ובעצם כולנו לא היינו כאן ואז מי היה מטפל בחווה ומה היא הייתה שווה? זה לא הכי חשוב?
 - מה לגבי שמש? מים?
- נציע לחניכים דרך חדשה לסדר את הערך של כל הדברים- במעגל.
- מה אתם חושבים על הדרך הזו?

4. דיון:
 - אז בחווה אולי יש דברים שברגע אחד מרגישים יותר חשובים, אבל בעצם בערכם הם כולם "שווים"- לכולם יש חשיבות ואפילו אם ננסה להוציא אחד מהם, נשפיע על כל השאר.
 - גם בטבע זה ככה?
 - איפה? תתנו דוגמאות
 - איך זה עובד? יש לנו דוגמה של משהו אחד שתלוי במשהו אחר למרות שהם לא דווקא קשורים?
 - יש לכם דוגמה למשהו שנעלם בטבע וזה השפיע על דברים אחרים?
 - בעצם אפשר להסכים שבסוף אם הכל משפיע על הכל- יש להם ערך שווה?
 - אז רגע- אם הכל חשוב ושווה- לכל דבר בטבע יש כוח שווה? למה יש דברים שיותר קל "לפגוע" בהם?

חלק ב' - איך מתמודדים עם אי שוויון? (20 דק)

- יש לכם דוגמה לדברים שהם יותר חלשים בטבע?
 - איך הטבע מתמודד עם זה?
5. זכרון חזקות - חולשות
 - החניכים ינסו (אפשר בתורות) להתאים בין מערכת הגנה ושימור לבין מקרה מסוים של יצור\מערכת טבע שהייתה חלשה.
 - *רצוי עם קבוצות שיכולות- לפזר את כל הקלפים במקומות שונים בחווה\בחדר הפעילות ולתת להם לנסות למצוא את השילובים הנכונים
 - **עוד אופציה- להדביק את הפתקים לגב\למצח החניכים ולתת להם לנסות להעמד בזוגות לפי הבעיה ודרך ההתמודדות
 - אילו דרכי התמודדות יש כאן? (לרשום את דרכי ההתמודדות על דף גדול)
 - יש עוד בעיות שאתם רואים היום בטבע של יצורים יותר חלשים?
 - יש לנו תפקיד בכל הדבר הזה או שזה הכל הטבע?

חלק ג' - שוויון ערך האדם (20 דק)

6. למדנו עכשיו שבטבע יש הרבה מאמצים לשוויון, (למרות שהם לא תמיד עובדים - לתת מקום גם לזה ולהדריך את החניכים. לא להתכחש לזה) גם כשאנחנו לא מצליחים להגן על משהו בטבע- יש לזה השפעה! כי יש לכל דבר ערך בהצלחת החיים על כדור הארץ!

אופציה א' - נתחלק עכשיו ל3 קבוצות, כל קבוצה תקבל אישיות מהחוזה. על הקבוצה לכתוב למה האישיות הזו היא החשובה ביותר עבור החווה ולהכין פרסומת לאותה הדמות

*אופציה ב' - החניכים בעצמם ינסו לכתוב בקבוצות\ביחד רשימה של 3 האנשים החשובים ביותר לחווה ואז לשכנע אחד את השניה למה דווקא הרשימה שלהם היא צודקת.

נאתגר את החניכים עם שאלות דומות לחלק א'.

אופציה ג' - מכירה פומבית

נחלק את הקבוצה ל4 קבוצות ונתן לכל אחת מהן כמות של "כסף" (אפשר להביא ממשחקי מונופול, להכין מנייר או להגיד שבלוטים\פירות\מקלות זה כסף) ונמכור תכונות (נספח ב') ליצירה של האדם הכי חשוב ("שווה") בחווה.

בסוף נתן לכל קבוצה להציג את האדם שיצרה ולהסביר למה דווקא היא\הוא הכי "שווים".

7. דיון:

- למה דווקא האדם שאתם יצרתם\בחרתם\הרשימה שלכם היא הכי חשובה? מה לגבי X? מה ילך לאיבוד אם לא יהיה לנו את Y?
- התכונות\האנשים שלא בחרתם- למה לא בחרתם אותן? מה היה קורה לחווה אם דווקא X (תכונה שלא נבחרה לדוג' - עדין\ה. או לתת דוגמה לאדם שלא נבחר- העירייה שמפעילה את המים בחווה) היה נבחר? איך זה היה משפיע על החווה? איך היה משפר אותה מול מה שאתם בחרתם?
- אתם חושבים שגם באנשים יש מעגל?
- הקשרים ביננו הופכים אותנו להיות תלויים אחד בשני?
- (אם יותר קשה להם להבין- ננסה לחשוב על הקבוצה עצמה. יש פה אנשים שלא היו פה אם חברים שלהם לא היו פה? אם המדריכה לא הייתה פה? המדריכה עצמה לא הייתה באה לפה אם לא היו באים לפה חניכים.)
- יש דברים שיכולים להפוך אנשים לפחות שווים? למה?
- יש לנו דרך לשנות את זה? הייתם רוצים לשנות את זה?

חלק ד'- משנים (15 דק)

יש גם מחוץ לחווה הרבה אנשים וסוגי אנשים שנחשבים "פחות" ומתייחסים אליהם כפחות שווים באוכלוסיה (לוודא אם החניכים שהם מסכימים שזה דבר לא טוב ולוודא שהבנו את החלק הקודם בו בחווה ובעולם האנושי, כמו בטבע, הכל שווה ערך)

8. נתן לחניכים לרשום כל מיני דברים שמביעים אי שוויון בחווה\ביישוב\ בעיר\לקבוצה מתקדמת- בחברה

***למדריכה: חשוב להביא בעצמנו לפחות 3 דוגמאות לאי שוויון- רצוי אחת מהחוזה ו2 מהיישוב\חברה אבל הכי חשוב להביא דוגמאות ברורות וחדות שגם יש דרך להשפיע עליהן!

9. נעבור עם החניכים על כל הדוגמאות שהם נתנו ושאנחנו הבאנו.

- אתם חושבים שיש לכם יכולת להשפיע על הדבר הזה?
- במידה והחניכים לא חושבים- חשוב להדריך את הסיטואציה ולהזכיר להם שבדיוק למדנו איך לכל דבר יש השפעה! אפילו דבורה יכולה להשפיע על כל פרחים מסביבה. ועוד יותר כשהיא בקבוצה!
- לקבוצה יש כוח ולקבוצה פה יש כוח כי היא לא רק הקבוצה שלנו, אלא חלק מחווה ותנועה שבהם יש המון חניכים ומדריכים שיכולים להשפיע!
- נבחר עם הקבוצה עוול אחד מבין ההצעות שקורה בחווה ביישוב או בחברה ונסתכל על דרכי הפעולות שרשמנו בחלק ב'- יש משהו מזה שנתן לקחת ולהעזר בו?
- נבחר עם החניכים פרויקט בהיקף של בין שבוע לחודש הקרוב בו נתייחס לאותה עוולה בצורה מסוימת כקבוצה\כחוזה.
- *דוגמאות בנספח ג'.

חלק ה'- סיכום (10 דק)

אופציה א'- נקרא את המשפט מהתלמוד, מסכת סנהדרין
"כל המאבד נפש אחת,

מעלים עליו כאילו איבד

עולם מלא; וכל המקיים נפש

אחת, מעלים עליו כאילו

קיים עולם מלא"

- מה הכוונה במשפט? מה הכוונה ב מאבד?, מקיים?, עולם מלא?
- למה נפש אחת היא כמו עולם שלם? (נכון את החניכים לערך הפעולה- יש לה השפעה על כל העולם והיא חלק שווה בו)

- למה לדעתכם חשוב וכל הזמן בכל מיני מקצועות אנשים חשובים הדגישו את החשיבות של שוויון ותיקון עוולות? (אלברט איינשטיין, תאודור זאב הרצל, פילוסופים יוונים ואיטלקים, מקורות היהדות, אפריקאים, צרפתים, רוסים... - נספח ד')

בחברה ובטבע יש הרבה דברים שגורמים לנו להרגיש שלא הכל נברא שווה, שלא להכל יש משמעות שווה. אבל בעצם, זה מה שגורם לנו לפעמים להרגיש לא חשובים או שלא תהיה משמעות אם לא נבוא לפעולה- אבל כאן בחווה אתם יכולים לראות שכמו שאם לא תהיה שמש היום תהיה לזה השפעה על החסות, לכל אחד מכם יש השפעה כאן בקבוצה, בחווה ובעולם- היחידים שיחליטו איזו השפעה תהיה לזה היא אתם- אם תבחרו לעשות, תהיה השפעה חיובית . אבל גם אם לא- תהיה לזה השפעה, פשוט שלילית. כמו שלמדנו- הכי הרבה חושך קורה כשפשוט אף אחד לא מדליק אור, ואפילו אור קטן משפיע על כמות החושך!

נספח א' - זכרון חוזקות חולשות-

1. חיות בכוורת- ביחד יש יותר כוח טורפים רבים נמנעים מהתקרבות למושבות גדולות של נטרפים, כי הם עלולים להיפגע כשהנטרפים יתקפו את טורפיהם 2. עוקץ- לפגיעה באויבים 3. זמזום- מבלבל הרבה חיות	דבורים- קטנות ונכחדות
1. יש צמחים שיש להם רעל שהם מפזרים 2. יש צמחים שיודעים להסוות את עצמם ולהראות כמו חיה אחרת 3. לצמחים יש זרעים רבים שיכולים לעזור להם לגדול בעוד הרבה מקומות בגלל שהם עפים ברוח ונדבקים לחיות שמביאות אותם למקומות אחרים	צמחים- נרמסים בקלות, נאכלים על ידי בעלי חיים רבים
מסתתר אצל השושנה	שושנון- דג אהוב על טורפים רבים בים
1. הן מקימות קן ליד עופות גדולים כמו העיט וביחד כולם שומרים על כל התינוקות ומפחידים את החיות הגדולות	עופות חלשים- תינוקותיהם נאכלים על ידי חיות גדולות כמו נחש מאד בקלות
כל החיות משתפות פעולה ומזהירות זו את זו (מינים שונים!) מפי הטורפים	ג'רפות, יענים וחיות לא טורפות אחרות נאכלות על ידי חיות טורפות
1. חיות להקה (זאבים, גורילות) חיות לפי משפחות אבל אם נמצא יתום בלהקה החיות יעזרו ויבחרו משפחות מאמצות לאותן החיות, לעיתים קרובות אפילו יבחרו מנהיגי הלהקה כמשפחות מאמצות	חיות יתומות או חלשות- לא ישרדו בעולם החיות
חיות אלו למדו לברוח מטורפיהן בעזרת זה שלימדו את עצמן לשחות ולשרוד מתחת למים	חיות אמפיביות- דו חיות
הרבה פעמים החיה יכולה למצוא להקה חדשה וזו תתן לה להשתלב בתוכה	חיות להקה שעזבו את הלהקה- לא יכולות לשרוד מחוץ ללהקה (דגים, זאבים, סוריקטות)
כאשר החיות מוצאות מקור מים הן לרוב יספרו על כך גם למינים האחרים באזור בעזרת קריאות ובהגעה למים ישנו הסכם שלום בין הטורפים והנטרפים- ליד המים לא נלחמים!	חיות שגרות במדבר ויכולות לא למצוא מקור מים חודשים
העצים יודעים לתקשר אחד עם השני באמצעו שורשים ולהעביר אותות סכנה שמזהירים את העצים האחרים בסביבה ומעודדים אותם לייצר ריחות שיזמנו חיות שיאכלו את הטפילים.	עצים שהותקפו על ידי טפילים

נספח ב' - תכונות לאדם "החשוב" ביותר בחווה

רגישות	נחמדות	חכמה	זהירות
חוזק	כושר עבודה	אקטיביות	עדינות
ידע חקלאי	בחירות טובות במוזיקה	טוב\ה בארגון	מביא\ה חברים חדשים לקבוצה
חברותיות	הומור	ידע בבניה בעץ	יכולת תכנון
התנדבות	ידע בנגרות	כיפי\ת	יכולות בניה

נספח ג' - דוגמאות לעוולות בחברה ודרכי התמודדות כקבוצה

דעות קדומות בחברה	- פעילות עם חניכים מחווה במגזר הבדואי\ מחווה עם אופי מאד שונה
בדידות בקרב קשישים	- הזמנה של מבוגרי היישוב\השכונה למפגש בחווה - מפגשים עם קשישים ביישוב להדלקת נרות\ ערב מרקים
חרמות על ילדים בבתי ספר	- סיירת יום הולדת- לחגוג יום הולדת לילדים מבית הספר בחווה - הזמנת חברים חדשים לפעילויות בחווה - חונכות לילדים צעירים יותר במסגרת היישוב\בי"הס
אלימות	- קמפיין בשכונה נגד אלימות - סרטון להפיץ על פתרון בדרכים לא אלימות - פעילות נגד אלימות להעביר לחניכים אחרים בחווה
זיהום הסביבה- פסולת שפוגעת בטבע	- הכנת פחי מחזור והפרדת פסולת לחווה \ לביה"ס\ לגנים ביישוב - הכנת פרויקט יצירה מחומרים ממוחזרים עם ילדי גן או לבד כקבוצה ליד החווה
עוני בקרב קשישים	- תרומה של מוצרים וירקות מהחווה. *אפשר ליצור קשר עם בית חבד מהאזור, בדרך כלל יוכלו לקשר

למבוגרים שישמחו לעזרה.	
- הכנת שלטים שמסבירים על הייתרונות של העצים ביישוב והצבתם ליד העצים. - הכנת סרטון להפצה על בטיחות ושריפת יערות	כריתת עצים ושריפת יערות

נספח ד' - אמרות על שוויון

"איננו מפלים בין אדם לאדם. איננו שואלים מהי דתו של אדם, ובן איזה גזע הוא.
עליו להיות אדם ובכך אנו אומרים די."
בנימין זאב הרצל

"קיים רק גזע אחד- המין האנושי."
ג'ורג' מור
פילוסוף בריטי

"כל אדם נושא בחובו את צורתו השלמה של הטבע האנושי כולו."
מישל דה מונטיין
פילוסוף צרפתי

"הידידות נעלמת כאשר השוויון אינו קיים."
ז'אן לואי אובר
מחזאי ועיתונאי צרפתי

"עיקר מהותו וערכו של היחיד אינו בזכות היותו יצור מובדל, אלא בזכות היותו חלק
מציבור אנושי גדול."
אלברט אינשטיין

"כשהמשחק נגמר, המלך והחייל מוחזרים אל אותה קופסה."
פתגם איטלקי

"אדם בעל עין אחת בוכה כמו מי שיש לו שתיים."
פתגם